

«НОВА ПЕДАГОГІЧНА ДУМКА»

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 4 (92) 2017 р.

ISSN 2520-6427

Засновано у грудні 1994 року

Видається 1 раз на квартал

Зареєстровано Міністерством юстиції України.

Свідоцтво про державну реєстрацію: серія КВ № 16684-5256 ПР від 28.05.2010 р.

Засновники: Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (РОППО), Рівненський державний гуманітарний університет (РДГУ).

Схвалено вченою радою РОППО (протокол № 6 від 28.12.2017 р.)

Журнал «Нова педагогічна думка» входить до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук (відповідно до постанови Президії ВАК України № 01-05/5 від 01.07.2010 та наказу Міністерства освіти і науки України № 747 від 13.07.2015).

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Алла Черній, кандидат політичних наук, доцент,
ректор Рівненського ОППО

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Валерій Биков, доктор технічних наук, професор
Владислав Вербець, доктор педагогічних наук, професор
Олег Власюк, кандидат історичних наук
Галина Вокальчук, доктор філологічних наук, професор
Тетяна Гавлігіна, кандидат педагогічних наук, доцент
Максим Гон, доктор політичних наук, професор
Лілія Даниленко, доктор педагогічних наук, професор
Анатолій Дем'янчук, доктор педагогічних наук, професор
Василь Жуковський, доктор педагогічних наук, професор
Людмила Карамушка, доктор психологічних наук, професор
Леонід Кожушко, доктор технічних наук, професор
Петро Кралюк, доктор філософських наук, професор
Володимир Лавренчук, кандидат філологічних наук
Світлана Литвиненко, доктор педагогічних наук, професор
Микола Люшин, кандидат педагогічних наук
Іван Малафійк, доктор педагогічних наук, професор
Надія Мельник, кандидат педагогічних наук
Роман Павелків, доктор психологічних наук, професор
Юрій Пелех, доктор педагогічних наук, професор
Оксана Петренко, доктор педагогічних наук, професор
Руслан Постолюк, кандидат історичних наук, професор
Григорій Пустовіт, доктор педагогічних наук, професор
Людмила Савчук, кандидат педагогічних наук, доцент
Ярослав Сверлюк, доктор педагогічних наук, професор
Андрій Сяський, доктор технічних наук, професор
Іван Хом'як, доктор педагогічних наук, професор
Людмила Шугаєва, доктор філософських наук, професор

Видавець: Рівненський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

Адреса редакції та видавця:

Рівненський обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти

вул. Чорновола, 74, м. Рівне, 33028

тел./факс: 0(362) 64-96-60

E-mail: roippo.rv@ukr.net, www.roippo.org.ua

ЗМІСТ

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ. ІСТОРІЯ ОСВІТИ

- Ваколя З. Формування громадянської компетентності вчителів та учнів у контексті розбудови нової школи на Закарпатті на початку 20-х років ХХ століття3
Демченко В. Функціональна неграмотність – гуманітарна загроза людству?7

УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ. ПРОФІЛЬНЕ НАВЧАННЯ

- Адамович І., Кулініч О. Інформаційна підтримка навчально-виховного процесу освітнього закладу10
Вознюк Л. Експертно-аналітична функція менеджера шкільної освіти13
Лінійк Ю. Імплементация реформи освіти 2017 року: європейський досвід, проблеми та перспективи18
Ткаченко Г. Урахування профілю підготовки фахівців у викладанні філософії: з досвіду роботи Рівненського державного базового медичного коледжу21

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

- Гуріна А. Медіаграмотність як життєво необхідна навичка в сучасному соціально-політичному та культурному просторі України24
Зубик Л. Технології реалізації спеціалізованих Android-додатків для освітніх цілей26
Лехіцький Т. Особливості підготовки вчителів до створення і використання електронних підручників30
Овчарук О. Сучасні вимоги до цифрової грамотності в системі шкільної освіти: на основі Рамки цифрової компетентності DigComp 2.032
Тимошук О., Новак Ю. Використання сервісів мережі Інтернет у контурі ДЕР «Освітньо-інформаційне середовище як фактор цілісного розвитку особистості»36
Філоненко К. Метод побудови когнітивних карт із метою визначення параметрів впливу на рівень академічної успішності студентів змішаного навчання41

**ПСИХОЛОГІЯ. СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА.
РОБОТА З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ**

Артемова О. Креативність як базисна характеристика вчителя сучасної школи	46
Федорова Н. Діагностика сформованості гуманістичної педагогічної позиції майбутніх логопедів у процесі професійної підготовки	50
Цимбалюк О. Методологічні підходи до вивчення професійно-комунікативної діяльності фахівця соціальної роботи	54
Юрчук Л. Особливості арт-терапії в соціальній інклюзії	57

МОВОЗНАВСТВО ТА ЛІТЕРАТУРА

Криницька О., Варениця Е. Професійна орієнтація навчально-методичних матеріалів у ході викладання української мови як іноземної	60
Лавренчук В. Художньо-естетичне освоєння життя та діяльності гетьмана Івана Мазепи в українській літературі XIX століття	65

ІСТОРІЯ. ПРАВОЗНАВСТВО

Паніна Л. Розвиток Римо-Католицької Церкви в сучасній Україні: особливості партикулярної реорганізації 1990-х – початку 2000-х років	70

ПОЧАТКОВА ОСВІТА.

ДОШКІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

Приймак О. Розвиток алгоритмічного мислення учнів початкових класів у процесі засвоєння ними математичного матеріалу	74
Онищук І. Роль культури самовираження в особисто-професійному становленні майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти	78
Черешнюк О. Економічне виховання дітей дошкільного віку за кордоном	82

**ПРИРОДОЗНАВСТВО.
ТЕХНОЛОГІЇ**

Войтович О. Технологічна компетентність у структурі професійної підготовки фахівців-екологів	86
Побидайло Н. Особливості реалізації краєзнавчого принципу в процесі екскурсій фізико-географічного спрямування	89

**ВИХОВНІ ТЕХНОЛОГІЇ.
ПОЗАШКІЛЬНА ОСВІТА**

Бухальська Світлана, Бухальська Софія. Розвиток комунікативних умінь студентів медичних навчальних закладів засобами навчального тренінгу	92
Гавлітіна Т. Системно-ціннісний підхід до виховання учнів у сучасному закладі освіти	97
Герасименко Л., Герасименко Т. Елементи педагогічної спадщини Василя Сухомлинського як виховні інновації в процесі формування особистості студента – майбутнього сім'янина	100

МУЗИКА. ЕСТЕТИКА

Даюк Ж., Бубало А. Фортепіанна мініатюра як теоретична дефініція	103
Димченко С. Диригентська спадщина Арнольда Маргуляна в історичному аспекті української музичної культури	106
Левчук Я. Соціальний вимір музичних субкультур	109
Нарожна Н., Остапенко Л. Педагогічний концепт професійних здібностей майбутніх диригентів хороших колективів	113
Радковська Л., Шарлай А. До питання організації вокально-хорової роботи з молодшими школярами в позакласній музичній діяльності	116
Радковська Л., Янкович Ю. Особливості організації роботи музиканта-аккомпаніатора	119
Сверлюк Я., Остапенко Л. Професійна рефлексія диригента як психологічний феномен	121

ДІАГНОСТИКА СФОРМОВАНOSTІ ГУМАНІСТИЧНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПОЗИЦІЇ МАЙБУТНІХ ЛОГОПЕДІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті аналізуються концептуальні засади формування гуманістичної педагогічної позиції майбутніх логопедів у процесі професійної підготовки. Концепція формування гуманістичної педагогічної позиції базується на гуманістичній парадигмі освіти як суб'єкт-суб'єктній взаємодії викладачів і студентів. Розкривається значення формування гуманістичної педагогічної позиції логопеда. Гуманістична педагогічна професійна позиція майбутнього логопеда розглядається як установка на особистість дитини, її розуміння і прийняття, а також здатність здійснювати різні види міжсуб'єктної взаємодії. Визначаються компоненти та критерії гуманістичної педагогічної позиції майбутнього логопеда та рівні її сформованості у студентів.

Ключові слова: гуманістична педагогічна позиція логопеда, професійна позиція, професіограма логопеда, суб'єкт-суб'єктна взаємодія, професійна підготовка.

В статье анализируются концептуальные основы формирования гуманистической педагогической позиции будущих логопедов в процессе их профессиональной подготовки. Концепция формирования гуманистической педагогической позиции базируется на гуманистической парадигме образования как субъект-субъектном взаимодействии педагога и студентов. Раскрывается значение формирования гуманистической педагогической позиции педагога. Педагогическая гуманистическая позиция рассматривается как установка на личность ребенка, его понимание и принятие, а также способность осуществлять различные виды взаимодействия. Определяются компоненты и критерии гуманистической педагогической позиции будущего логопеда, а также уровни её сформированности у студентов.

Ключевые слова: гуманистическая педагогическая позиция, профессиональная позиция, професіограма логопеда, субъект-субъектное взаимодействие, профессиональная подготовка.

This article analyzes the conceptual bases of the formation of the future speech therapists' humanistic pedagogical position during their professional training. The concept of the humanistic pedagogical position

is based on the humanistic paradigm of pedagogic as a subject-subjective interaction between a teacher and a child. The meaning of formation of the speech therapist's humanistic pedagogical position is revealed. Humanistic pedagogical position of a speech therapist is being considered as setting on personality of a child, his/her understanding and acceptance of the ability to perform various types of interaction. The components and criteria of the humanistic pedagogical position of the future speech therapist, as well as the levels of its formation in students, are determined.

Key words: humanistic pedagogical position, professional position, humanistic education, subject-subjective interaction, professionogram speech therapist, professional training.

Гуманізація ставлення сучасного українського суспільства до осіб із проблемами в розвитку, яка виявилася спочатку в ідеях інтеграції, а пізніше – в державній політиці інклюзії в освіті та усіх інших сферах соціального життя, внесла суттєві зміни у професійну діяльність педагогів загалом і педагогів у сфері спеціальної освіти (дефектологів, учителів-логопедів) зокрема. Цілком закономірно, що у зв'язку з цим державою висуваються якісно нові вимоги до фахівців системи спеціальної освіти.

Сучасній системі корекційно-освітніх послуг сьогодні вкрай необхідні педагоги-професіонали, здатні вирішувати завдання всебічного гармонійного розвитку особистості дитини з вадами мовлення, психолого-педагогічної корекції, соціалізації, адаптації підростаючої особистості з вадами мовлення, навчання та виховання майбутніх повноцінних, активних та творчих громадян нашого суспільства, що є неможливим без толерантного, небайдужого, активного, тобто гуманістичного ставлення педагога до своїх вихованців. Таким чином, для розв'язання вищезазначених завдань визначальне значення має особистість учителя-логопеда з активною гуманістичною професійною педагогічною позицією, сформованою в результаті професійної підготовки у вищих навчальних закладах.

Провідними сучасними українськими вченими (С. П. Миронова, Н. Г. Пахомова, С. В. Федоренко, М. К. Шеремет) у галузі спеціальної освіти

розроблено проект стандарту вищої освіти України зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта» [6], яким серед інших передбачається формування гуманістично орієнтованих компетентностей майбутніх фахівців.

Аналіз загальних та спеціальних психолого-педагогічних джерел, присвячених підготовці майбутніх логопедів, свідчить про те, що ця проблема досліджувалася в таких аспектах: *обґрунтування теоретичних засад професійної підготовки педагогів* (Н. Бібік, В. Гриньова, В. Євдокимов, І. Зязюн, В. Лозова, О. Мороз, І. Прокопенко, О. Савченко, В. Семиченко, А. Троцько); *висвітлення сутності спеціальної освіти* (І. Бгажнокова, Г. Дульнев, Г. Кумарина, В. Лубовський, В. Мохова, М. Певзнер); *розкриття сутності професійної діяльності вчителя-логопеда* (А. Богомолова, Л. Волкова, М. Фомічова, Т. Філічева, Г. Чірка, М. Шеремет); *висвітлення деяких шляхів підготовки вчителів-логопедів* (В. Акіменко, В. Дудьєв, О. Жукотинська, О. Китик, Н. Харченко).

Дослідження свідчать, що професійно-педагогічна підготовка майбутніх логопедів у вищих навчальних закладах спрямована на формування в них системних знань і педагогічних умінь, готовності до інноваційної діяльності та безперервного збагачення професійних можливостей, удосконалення особистісних якостей, тобто на формування активної гуманістичної професійної позиції логопеда [1; 2; 5].

Мета статті – проаналізувати концептуальні засади формування гуманістичної педагогічної позиції майбутніх логопедів у процесі професійної підготовки; визначити компоненти, критерії та рівні сформованості гуманістичної педагогічної позиції майбутнього логопеда.

До професії логопеда висуваються певні вимоги (професіограма логопеда): він повинен бути глибоко компетентним і наділений такими якостями: гуманістична переконаність, громадянська й моральна зрілість; пізнавальна й педагогічна спрямованість; захопленість професією, любов до дітей; вимогливість до себе й оточуючих, справедливість, витримка й самокритичність; педагогічна творча уява й спостережливість; щирість, скромність, відповідальність, твердість і послідовність у словах та діях. Логопед повинен мати систему загальнотеоретичних і спеціальних професійних знань, сукупність і широта яких формує в нього уявлення про типологію й структуру аномального розвитку, про способи попередження й подолання мовленнєвої недостатності, методи психолого-педагогічного впливу.

Професіограма логопеда представлена в дослідженні Ю. Пінчук, де провідними якостями його особистості визначено:

- *особистісно-етичні* – почуття обов'язку і громадянської відповідальності, гуманізм, щирість, толерантність, уважність, доброзичливість, свідоме ставлення до праці та дисциплінованість, вимогливість, принциповість, скромність, товарищескість, об'єктивність, самокритичність, висока моральна культура, оптимізм, артистизм, загальна ерудованість, терплячість і наполегливість;

- *індивідуально-психологічні* – широта і глибина пізнавальних інтересів, гнучкість, ясність і критич-

ність розуму, висока пізнавальна активність, потреба в самоактуалізації, позитивна Я-концепція, винахідливість, емоційна чуйність та стійкість, розвинутий мовленнєвий слух; довготривала пам'ять, гнучкість, спостережливість, воля, значний обсяг і розподіл уваги, культура темпераменту, об'єктивна самооцінка;

- *педагогічні* – високий рівень професійно-педагогічної підготовки, інтерес до професійної діяльності, любов до праці та дітей, емпатія, бажання допомогти людям із вадами мовлення їх позбутися, дотримання правил деонтології, педагогічний такт, педагогічне мислення, педагогічна інтуїція, професійно-педагогічна працездатність, прагнення до науково-педагогічної творчості, висока культура мовлення (фонетична чіткість, емоційність, експресія, змістовність і виразність мовлення), почуття гумору [4, с. 129].

Кожен учитель, незалежно від предмета його спеціалізації, повинен відповідати певним загальнопрофесійним вимогам, володіти сукупністю загальнолюдських якостей особистості, педагогічними знаннями й умінями, необхідними для його успішної професійної діяльності.

У дослідженнях Н. Г. Пахомової, відомої сучасної української вченої в галузі підготовки майбутніх логопедів, серед важливих рекомендацій щодо корекційної діяльності успішного логопеда визначено такі шість основних характеристик:

- *гуманістична особистісно зорієнтована позиція* (визнання людини як абсолютної цінності, толерантність, духовна світоглядна спрямованість, доброзичливість та милосердя, орієнтація на позитивне в дитині);

- *сформованість інтегративного мислення* (компетентність у корекційно-педагогічній діяльності; розвиненість інтегративного мислення; сформованість інтегративних медико-психологічних і педагогічних знань, умінь та навички діагностичної, пропедевтичної, абілітаційної, реабілітаційної, консультативно-просвітницької і корекційної роботи з різними категоріями дітей);

- *стресостійкість* (уміння реалізувати засоби та технології самотерапії в особистісному розвитку, самостановленні та професійній діяльності);

- *комунікативна активність й урахування особливостей взаємодії з вихованцем* (довіра, стриманість, дипломатичність, повага);

- *адекватність самооцінки* (розвиток рефлексивного мислення, прагнення до самоаналізу та професійного саморозвитку);

- *емоційно-вольові характеристики*: чутливість, упевненість у собі та своїх професійних діях, емоційна стійкість, адекватність невербальної поведінки (як наслідок високої розвиненості самоконтролю), розвинена емпатія, альтруїстичні переживання педагога стосовно дітей [3, с. 132].

У нашій статті ми розглядаємо одне з найважливіших завдань професійної підготовки майбутніх логопедів – формування гуманістичної педагогічної позиції логопеда, яку розуміємо як особистісний феномен, що інтегрує в собі цінності та смисли педагогічної діяльності гуманістичної спрямованості.

У наукових дослідженнях гуманістична позиція розглядається як стійка характеристика, в основі якої лежить особистісна система ставлень педагога до вихованця та самого себе як суб'єктів спільної діяльності на засадах гуманістичних цінностей. Ми поділяємо думку науковців, що лише в гуманістичній виховній парадигмі педагог набуває права бути творцем педагогічного процесу [1; 6].

Гуманістичну педагогічну позицію логопеда ми розглядаємо як установку на особистість дитини, як самоцінність, її розуміння і прийняття; здатність здійснювати різні види міжсуб'єктної діалогічної взаємодії; ставлення до себе як суб'єкта гуманістичних перетворень педагогічного процесу. Вважаємо гуманістичну педагогічну позицію показником сформованості готовності логопеда до ефектної роботи з дітьми-логопатами.

Таким чином, **гуманістична педагогічна позиція (ГПП)** у нашому дослідженні розуміється як особистісний феномен, що інтегрує в собі цінності та смисли педагогічної діяльності гуманістичної спрямованості. За змістом ГПП – ціннісно-смісловне, за структурою – інтегроване ставлення фахівця. ГПП засвідчує його ціннісне ставлення до себе, педагогічної діяльності, дитини як її учасника й виражається комплексом особистісно-професійних якостей. ГПП характеризується трьома взаємопов'язаними сторонами – **світоглядною, морально-етичною та поведінковою**.

Світоглядна сторона передбачає усвідомлення значущості педагогічної професії, переконання у правильності її вибору, сформованість адекватного образу соціально-професійного простору та Я-концепції. **Морально-етична** – засвідчує орієнтацію на норми етики та сформованість базових для педагогічної професії моральних якостей. **Поведінкова** – актуалізує важливість усвідомлених, доцільних, конструктивних, результативних реакцій, дій, учинків, ставлень.

Експериментальна робота проводилася на базі педагогічного факультету Рівненського державного гуманітарного університету (студенти спеціальностей 016 «Спеціальна освіта. Логопедія» та 012 «Дошкільна освіта» зі спеціалізацією «Логопедія», загальна кількість – 430 чоловік).

На основі глибокого і всебічного аналізу наукової літератури з філософії, етики, педагогіки, психології нами визначено сутність гуманістичної педагогічної позиції, її компоненти, критерії та показники. Відповідно до завдань дослідження в ході констатувального експерименту визначено основні можливості навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі з метою формування гуманістичної педагогічної позиції, а також рівні її сформованості в майбутніх логопедів.

Аналіз програм і підручників свідчить, що навчальний процес у вищому навчальному закладі має неабиякі можливості для формування гуманістичної педагогічної позиції у майбутніх логопедів, однак вони реалізуються не повною мірою, не завжди використовується гуманістичний потенціал змісту навчальних предметів, методів і прийомів педагогічного процесу, орієнтованого на гуманістичну взаємодію викладачів і студентів, можливості більш гнучкого підходу до вибору тем і розподілу навчального часу.

Для вивчення рівнів сформованості гуманістичної педагогічної позиції майбутніх логопедів використовувався комплекс взаємопов'язаних методик (анкетування, бесіди, тривале спостереження, проективні методики), що дозволяють визначити рівень теоретичних знань майбутнього логопеда, які впливають на формування гуманістичної педагогічної позиції, якість означеного рівня, резерви його підвищення; рівень практичного застосування знань як основи формування гуманістичної педагогічної позиції, що веде до глибоких особистісних утворень, конкретних дій і вчинків, а також впливає на потреби студентів у самовдосконаленні.

Аналіз філософської і психолого-педагогічної літератури, реальної педагогічної практики дозволив визначити критерії сформованості гуманістичної педагогічної позиції у майбутніх логопедів: сукупність знань про гуманістичну педагогічну позицію; здатність до визнання значущості, переживання гуманістичної педагогічної позиції; гуманістична спрямованість соціокультурної поведінки.

Зазначені критерії відображають сутнісні характеристики гуманістичної педагогічної позиції у майбутніх логопедів і є, на нашу думку, необхідними для визначення її сформованості в процесі навчання у вищому навчальному закладі на основі вивчення курсу педагогічних дисциплін.

Таким чином, у ході дослідження нами були виокремлені **компоненти та критерії** сформованості гуманістичної педагогічної позиції як особистісного інтеграла.

Компоненти сформованості гуманістичної педагогічної позиції майбутнього логопеда:

Когнітивний – обсяг, глибина, широта знань стосовно:

- сторін позиції (світоглядної, морально-етичної, поведінкової та ін.);
- себе як особистості та професіонала;
- своєї професії (особливості, вимоги до неї, відповідність їй);
- дитини (чесноти – вади, індивідуальні особливості, сприйняття педагога).

Емоційно-ціннісний – визнання значущості, переживання стосовно:

- сторін позиції (світоглядної, морально-етичної, поведінкової та їх важливості);
- себе як особистості та професіонала;
- своєї професії (особливостей, вимог до неї, своєї відповідності та ін.);
- дитини (її чеснот – вад, індивідуальних особливостей, сприйняття нею педагога).

Поведінковий – реальні реакції, прояви ставлення майбутнього фахівця до:

- різних сторін позиції (світоглядної, морально-етичної, поведінкової);
- себе як особистості та професіонала;
- своєї професії (особливостей, вимог до неї, своєї відповідності);
- дитини (її чеснот – вад, індивідуальних особливостей, сприйняття нею педагога).

Критерії сформованості гуманістичної педагогічної позиції майбутнього логопеда:

1. Збалансованість знань, ставлень та поведінки (збалансовані з позитивною модальністю +; збалансовані частково; незбалансовані).

2. Гармонійне поєднання світоглядної, морально-етичної та поведінкової сторін (поєднуються гармонійно з позитивною модальністю +; щось сформовано краще, щось – гірше; усі сторони сформовані посередньо; щось із вказаного сформовано на низькому рівні).

3. Повнота представленості в інтегралі особистісно-професійних якостей як свідчення ставлень: до себе (самоповага), професії (педагогічна рефлексія), дитини (толерантність) (усі ставлення позитивні та представлені повно; усі ставлення сформовані посередньо; щось сформовано краще, щось – гірше).

4. Стабільність проявів ставлень.

Експериментальне дослідження особливостей формування в майбутніх логопедів гуманістичної педагогічної позиції дозволило виокремити такі **рівні її сформованості в студентів:**

1. Низький (деструктивно-репродуктивний) – виявляють індиферентне ставлення до гуманістичних цінностей; не прагнуть до творчості в роботі з дітьми під час педагогічної практики; недостатньо усвідомлюють значення гуманістичних цінностей у власній поведінці, у спілкуванні з товаришами та викладачами нерідко виявляють байдужість. Більшість студентів даного типу не виявили стійкого бажання працювати за спеціальністю після закінчення університету.

2. Середній (амбівалентний, суперечливий) – володіють теоретичними знаннями про гуманізм як філософську і педагогічну цінність та виявляють усвідомлене прагнення досягати цілей гуманістично орієнтованої педагогічної діяльності; виявляють інтерес до аналізу педагогічного процесу з позицій гуманістичних цінностей. Студенти цього типу з цікавістю працюють над формуванням у дітей гуманних почуттів під час педагогічної практики, беруть активну участь в акціях благодійництва, однак у процесі педагогічної діяльності вирізняються нестійкістю проявів поведінки.

3. Оптимальний (конструктивно-репродуктивний) – володіють оптимальним набором необхідних знань про гуманізм як філософську і педагогічну цінність та виявляють усвідомлене прагнення досягати цілей гуманістично орієнтованої педагогічної діяльності. Водночас, має місце певна розбіжність між знаннями студентів та характером типової для них поведінки. Остання була недостатньо впевненою, природною, творчою, зокрема це стосується недостатньої сформованості вольових рис характеру, надмірної самокритичності, звички сумніватися та перестраховуватися.

4. Високий рівень (конструктивно-творчий) – усвідомлюють значення і зміст гуманістичних педагогічних цінностей, виявляють спрямованість на гуманістичні цінності у власній поведінці та під час педагогічної практики і волонтерської діяльності; мають усвідомлену гуманістично орієнтовану мотивацію, здатність до пошуку способів здійснення суб'єкт-суб'єктної взаємодії з дитиною; обирають для дослідницької діяльності проблеми формування гуманістичної спрямованості особистості дитини. До даного типу належать майбутні логопеди, в яких гармонійно поєднуються особистісна та професійна складові. Ця категорія студентів виявила інтерес

до означеного напрямку педагогічної діяльності, характеризувалася чіткими переконаннями, свідомим прагненням реалізувати мету. Вони виявилися емоційно сприйнятливими та чуйними до дітей, спроможними діяти самостійно та виявляти креативність, вирізнялися розвинутою педагогічною рефлексією, ціннісним самостваленням, адекватною самооцінкою. Позитивна модифікація проявів проявлялася стабільно.

Висновки. Оновлення підготовки логопеда у нашому дослідженні передбачається на основі збагачення змісту фахових дисциплін гуманістичними педагогічними цінностями світової педагогічної думки та сучасними науковими дослідженнями у галузі гуманістичної педагогіки. Методична підготовка скеровувалася на формування в студентів гуманістичної спрямованості педагогічної діяльності. Для формування гуманістичної професійної позиції важливим виявилось наповнення гуманістичними смислами діяльності студентів під час педагогічної практики, залучення їх до спільної з викладачами науково-дослідницької роботи.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо в обґрунтуванні системи формування гуманістичної педагогічної позиції майбутніх логопедів у процесі професійної підготовки та відображення її у структурно-функціональній моделі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бех І. Д. Нова педагогічна позиція як предмет наукового осмислення / І. Д. Бех // Проблеми професійної підготовки вчителя школи майбутнього : зб. м-лів всеукр. наук.-практ. конф. – Мелітополь, 2002. – Т. 1. – С. 4–14.
2. Гуманістичне виховання дітей дошкільного віку в контексті інноваційної педагогічної діяльності : монографія / за наук. ред. Т. І. Поніманської, І. М. Дичківської. – Рівне : Волинські обереги, 2012. – 208 с.
3. Пахомова Н. Г. Рефлексивно-оцінна діяльність у контексті інтегративної професійної підготовки майбутніх логопедів / Н. Г. Пахомова // Людинознавчі студії : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. – Дрогобич : Видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2014. – Вип. 29. – Ч. 2. – С. 131–141. – (Серія «Педагогіка»).
4. Пінчук Ю. В. Система професійної компетентності вчителя-логопеда : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03 / Ю. В. Пінчук. – К., 2005. – 220 с.
5. Поніманська Т. І. Формування гуманістичної особистісно-професійної позиції у процесі підготовки вихователя [Електронний ресурс] / Т. І. Поніманська // Духовність особистості. – 2013. – Вип. 6. – С. 143–150. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/domtp_2013_6_19. – Назва з екрана.
6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovometodichna-rada-ministerstva/proekti-standartiv-vish-hoyi-osviti.html>.

Дата надходження до редакції: 05.12.2017 р.